

Gavril Fărcaș
Chiuiești. Monografie istorică,
 Risoprint, 1997

În fiecare filă a cărții lui Gavril Fărcaș pulsează ceva din viziunea invocată asupra identității țaranului român. Deși autorul e un istoric diletant, care se derogă cu ușurință de la metodele științifice prin însăși condiția sa, segmentul de istoriografie "satul Chiuiești", pe care ni-l prezintă, este disecat în amănunțime cu pasiune și sentimentalism pe fundalul unei cronologii simple.

Acest sat ardelean, originat la mijloc de secol, oferă un tablou inedit al habitusurilor, comportamentelor, mentalităților, tradițiilor care au caracterizat modul de viață al locuitorilor, nu numai din Chiuiești, ci din întregul bazin superior al Someșului. Alături de argumentul unei poziții geostrategice importante, datele istorice, demografice, economice, religioase și etno-culturale, completează un destin istoric exemplar al unui sat tradițional.

Cartea debutează cu o descriere geografică și administrativă a localității Chiuiești începând din epoca neolitică până în 1990. Sunt descrise: structura demografică și evoluția populației, fenomenul religios, cultura tradițională, etnografică și folclorică. Abordând analiza parțială a aspectelor economice, geografice, istorice, politico-administrative, morale, psihologice și spirituale, Gavril Fărcaș se apropie de tiparele consacrate ale monografiei sociologice. Evident că autorul nu a reușit să realizeze în întregime o sinteză sociologică. Faptul se datorează pe de o parte viziunii mai mult sau mai puțin științifice concretizată de autor, cât și absenței unei perspective interdisciplinare.

Monografia satului Chiuiești este rezultatul unui efort individual, meritoriu și consacrabil, de reconstituire a unei

istorii locale, cu specificități proprii, în care se regăsește atât autorul, cât și nevoia realizării unor astfel de sinteze culturale.

Mihaela Vancea

Petre Popescu, Valerian Popa
Boișoara. Contribuții monografice,
 Râmnicu Vâlcea, 1995

Într-o anumită parte a ei, monografia comunei Boișoara din Țara Loviștei, este o "cronică" a unor evenimente trăite de autori. Completată cu informații și cu documente, lucrarea cuprinde o descriere geografică și istorică, în manieră gustiană, a celor trei sate: Boișoara Bumbuești și Gânjani ale comunei Boișoara. Fiecare sat e prezentat cu elementele și particularitățile sale, cu accente puse pe istoria unor instituții locale: bisericile, școlile, primăria, căminul cultural, dispensarul, poliția. E surprinsă o anumită dezvoltare a vieții administrative.

Viața social-economică e înfățișată începând cu prezentarea obștii, în a cărei structură e evidențiată funcția de altădată a "sfatului bătrânilor". Ocupațiile localnicilor au în centru creșterea vitelor, cultura viței de vie (vieritul) și exploatarea lemnului. E important de reținut descrierea calculelor pe "răboj" în viața de stână. Cultura meiului, grâului, porumbului, cartofilor stă alături de cultura legumelor: linte, mazărea, bobul și alături de pomicultură.

Din economia țărănească a satelor Băișoarei, n-a lipsit cultura plantelor textile, albinăritul și cultura viermilor de mătase. Sunt prezentate apoi meșteșuguri tradiționale, prelucrarea pieilor și cojocăria, prelucrarea lânii și industria casnică a producerii îmbrăcămînții, dogăria, olăritul, morăritul.

Istoria învățământului local

reprezintă pentru autori o dimensiune importantă pentru cultura satelor, mai ales că au ocazia să pună în valoare legea școlară a lui Spiru Haret, rolul "Ligii culturale", a cercurilor culturale învățătoresci și a unor asociații culturale în dezvoltarea învățământului rural.

Nu putea lipsi din paginile acestor "contribuții monografice" referințele la cultura tradițională. Sunt redată obiceiuri pastorale, creații folclorice (doine, balade, basme), rituri de trecere și date calendaristice. În finalul lucrării sunt prezentate documente, fotografii, hărți, toate acestea confirmând pasiunea și rigoarea cu care doi învățători ai locului au știut să contureze cu hărnicie o perspectivă asupra comunei Băișoara, redactată evident și cu neajunsurile firești ale regulilor academice.

Delia Gabriela Ferchiu